

2017-01-09

Samordnat yttrande från
Luleå Kommun
Barn- och utbildningsförvaltningen
Arbetsmarknadsförvaltningen

**Yttrande avseende utkast till lagrådsremiss
Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå
(dnr Ju2016/08546/L7)**

Sammanfattning

Vi instämmer i att *Lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige* behöver justeras och kompletteras för att öka studiemotivation och förbättra studieresultat för skyddsbehövande gymnasieungdomar med tidsbegränsade uppehållstillstånd eller avvisade ungdomar med verkställighetshinder. Föreslagna förändringar kommer att gynna såväl den enskilde eleven som det svenska samhället och dess arbetsmarknad.

Vi anser även att detta lagförslag harmonierar väl med den lag som träder i kraft 2017-07-01, *Ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga*.

Vi har således inga invändningar gentemot de förändringar som innebär större möjligheter för dessa ungdomar att slutföra sina studier och eventuellt erhålla permanent uppehållstillstånd via etablering på arbetsmarknaden.

Emellertid föreslår vi ytterligare förändringar som i ännu högre grad skulle förbättra nyanländas integration och etablering både till fördel för de nyanlända och för det svenska samhället.

2017-01-09

Vi ser också vissa svårigheter i förslaget som bör tas i beaktande inför slutligt förslag.

Våra förslag på förändringar avser

- Utökad tid gällande tillfälliga uppehållstillstånd vid studier på introduktionsprogram
- Utökad möjlighet till permanenta uppehållstillstånd efter yrkesintroduktionsprogram
- Möjlighet till förlängda uppehållstillstånd för högskolestudier
- Ansvar för bedömning av elevers studieaktivitet
- Möjligheten för ungdomar över 18 år, vilka erbjuds att påbörja gymnasiestudier enligt kommuns beslut, att omfattas av förslaget

Svårigheter att ta i beaktande avser

- Risk för att tidigare studiebakgrund, begåvningsnivå, hälsoläge och ej asylskäl avgör beslut om uppehållstillstånd
- Risk för olikvärdighet och rättsosäkerhet i beslut om uppehållstillstånd kopplat till skolans utformning i olika kommuner
- Oklarhet kring elever som går ett tionde år på grundskolan

Förslag på förändringar av förslaget

- Tiden för ett förlängt tillfälligt uppehållstillstånd för elever på introduktionsprogram bör utsträckas till två år eller mer. Den föreslagna tidsgränsen tretton månader är otillräcklig för många nyanlända elever för att nå behörighet till nationellt program.
- Avslutade studier på vissa introduktionsprogram bör i vissa fall också kunna leda till permanent uppehållstillstånd. Exempelvis kan introduktionsprogrammet *Yrkesintroduktion* leda till etablering på arbetsmarknaden och egen försörjning, varför integrations syftet därmed också kan uppnås. Det betyder att yrkesintroduktion och möjligen också programinriktat individuellt val borde likställas med nationellt program vad gäller tidsgräns om fyra år.

2017-01-09

- Möjligheten att få permanent uppehållstillstånd efter avslutad gymnasieutbildning, som i förslaget endast ska omfatta de ungdomar som inom sex månader har etablerat sig på arbetsmarknaden, bör utsträckas till att också omfatta de ungdomar som påbörjar högskolestudier. Det finns ju en allmän strävan i Sverige att fler ska söka sig till högskolestudier, varför det blir märkligt när unga med tillfälliga uppehållstillstånd exkluderas från denna strävan.
- Det bör framgå i lagtexten att det är Migrationsverket som har ansvaret att bedöma studieaktivitet och fatta beslut med anledning härav. Det kan inte åligga skolan att i annan utsträckning än genom gängse rutiner följa upp och dokumentera elevers närvaro. Det är viktigt att undvika att skolans personal drabbas av ökade administrativa uppgifter och de etiska dilemman som kan uppkomma i samband med bedömning av studieaktivitet.
- Förslaget utgår från att ungdomar över 18 år inte har möjlighet att påbörja gymnasiestudier (se t.ex. "Skälen för förslaget" i avsnitt 4.1). De har förvisso inte rätt till att påbörja gymnasieutbildning men en skolhuvudman kan ändå erbjuda *möjlighet* till utbildning – och det bör inte lagtexten förhindra.

Svårigheter att ta i beaktande

- På grund av den korta tidsomfattningen gällande tillfälliga uppehållstillstånd för studier på gymnasiet kommer i praktiken företrädesvis de ungdomar som har tidigare studiebakgrund, och därför bättre förutsättningar att klara studierna, att omfattas av förslaget. Det finns en risk för att tidigare studiebakgrund och inte asylskäl blir avgörande för beslut om uppehållstillstånd i landet.
- Många av de asylsökande ungdomarna har bristande läs- och skrivförmåga och ungdomar kan även ha funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa som försvårar studier och som framför allt kräver att ungdomarna får längre tid och mer omfattande stöd för att kunna prestera goda studieresultat. Dessa ungdomar riskerar att exkluderas genom den statiska tidsperioden i de tillfälliga uppehållstillstånden. Det finns en risk för att begåvningsnivå, hälsotillstånd, bakgrund och inte asylskäl blir avgörande för beslut om uppehållstillstånd i landet.
- Förslaget tar inte i beaktande att introduktionsprogrammets upplägg och innehåll kan se olika ut i landets kommuner. Detta riskerar leda till att olika förutsättningar och möjlighet till uppehållstillstånd ges till ungdomar beroende på var de bedriver sina studier i landet. Detta riskerar skapa olikvärdighet och rättsosäkerhet i beslut om uppehållstillstånd vilket inte är kopplat till asylskäl utan till skolans utformning i olika kommuner.

2017-01-09

- Förslaget till uppehållstillstånd under gymnasiestudier omfattar inte de elever som väljer att fortsätta läsa ett tionde år på grundskolan. Det är viktigt att a desselever inte missgynnas då de påbörjar sina studier senare.

Yttrandet samordnat av

Viktoria Björklund

Chef Flerspråkcentrum

Luleå kommun

Barn- och utbildningsförvaltningen

viktoria.bjorklund@skol.lulea.se

070 563 60 92